

Det er på høje tid, at politikerne strammer lovgivningen på vandområdet til glæde for miljø, innovation og vækst - og samtidig fjerner nogle af de uhensigtsmæssige krav i vandsektorloven om besparelser i forsyningselskaber.

Kronik.

Klima på tværs giver nye muligheder

Per V. Freytag, professor, Syddansk Universitet, og Lotte Lindgaard Andersen, projektchef, CLEAN

I gennem de seneste år har klimaudfordringerne fået en fremtrædende plads i medierne. Ekstreme regnskyl, stigende havvandstand og hyppige storme udstiller vores sårbarhed allerede nu og ikke først i en fjern fremtid.

Der er behov for at handle, da problemerne ikke længere kan vente på, at vi som samfund, virksomheder og borgere for alvor begynder at ændre adfærd. Udfordringerne er der nu, og det handler om at afbøde de værste konsekvenser. Flere af de nødvendige tiltag på vandområdet kan og skal tackles i dansk kontekst.

Et aktuelt eksempel er den statslige pulje på 150 mio. kr., som i januar blev fordelt til at sikre kyster og havne imod oversvømmelser. Men ansøgninger til puljen på 857 mio. kr. vidner om et langt større behov.

KLIMAUDFORDRINGERNE PÅ VANDOMRÅDET rækker betydeligt længere og handler også om fortsat sikring af tilstrækkeligt rent vand, håndtering af spildevand, iltvind, påvirkning af økosystemerne m.v. Udfordringerne er således mangeartede og komplekse. Håndteringen af udfordringerne kræver derfor samarbejde på flere fronter mellem forskellige aktører med forskellige erfaringer og kompetencer såvel nationalt som internationalt.

I den private sektor er Danmark blandt de førende inden for vandteknologi. CLEAN Danmarks miljøklynges kortlægning af vandbranchen har vist, at der findes minimum 365 produktions- og vidensvirksomheder inden for vandteknologi og klimatilpasning. Heraf er hovedparten små og mellemstore virksomheder, og sektoren bidrager allerede med en eksport af vandteknologi på 20 mia. kr. årligt. Tilsvarende findes der i den offentlige sektor en betydelig ekspertise i stat, regioner og kommuner.

Forsyningselskaber, som sikrer rent vand og spildevandsrensning, er i denne forbindelse centrale offentlige aktører. Endvidere findes der i Danmark 13 nationale og offentligt finansierede klynger, hvoraf CLEAN er en af de 13, og som har fokus på vand og klimatilpasning. Der er således et solidt grundlag til håndteringen af udfordringerne. Tilsvarende findes der hos vidensinstitutioner, den offentlige sektor, forsyningselskaber og interesseorganisationer en betydelig ekspertise.

MEN HVAD SKAL der til for at fordoble eksporten til de 40 mia. kr., som er målet for 2030 i den danske "Eks-

portstrategi for vand", udarbejdet af Udenrigsministeriet, Erhvervsministeriet og Miljøministeriet?

Skal dette lykkes, vil det kræve skærpede krav og øget innovation for at drive udviklingen. En påstand kan være, at der ikke er vedtaget en lovgivning, som har fremmet eksport siden vandmiljøplanen i 1988 og lov om ledningstab i 1987, så det er på høje tid, at politikerne strammer lovgivningen på vandområdet til glæde for miljø, innovation og vækst - og samtidig fjerner nogle af de uhensigtsmæssige krav i vandsektorloven om besparelser i forsyningselskaber. I stedet bør de åbne for, at forsyningselskaber igen kan være drivere på efterspørgsel, test og demo af nye løsninger på vandområdet til gavn for eksporten.

Klimaudfordringerne er imidlertid grænseoverskridende og skal derfor både løses nationalt, men også gennem internationalt samarbejde. Siden 2020 har man i et Interreg-samarbejde hen over den dansk-tyske grænse arbejdet på at identificere, konkretisere og udvikle løsninger på presserende vand- og klimatilpasningsudfordringer inden for vandsektoren. Udfordringerne lige syd for grænsen minder meget om de danske udfordringer. Der er problemer med at varsle og håndtere ekstreme vandmængder, som bl.a. medfører oversvømmelse af veje og huse, da kloaksystemer og renseanlæg ikke er dimensioneret til de mængder. Dette medfører jævnligt nødvendigheden af at udlede urensset vand i vandløb og fjorde.

I Interreg-projektet NEPTUN, som CLEAN koordinerer, er der identificeret 10 konkrete klimaudfordringer med relevans på begge sider af grænsen. Syddansk Universitet, Aalborg Universitet og Christian-Albrechts-Universität zu Kiel indgår i et innovationssamarbejde med 15 private virksomheder fra Danmark og Tyskland, Region Syddanmark og fem danske og tyske forsyningselskaber, hvor man håndterer de 10 udfordringer ved sammen at udvikle løsninger i form af såkaldte prototyper.

I INNOVATIONSSAMARBEJDERNE BYDER de forskellige aktører ind med forskellige erfaringer og kompetencer og er dermed med til at løfte udfordringerne i fællesskab. De 10 innovationssamarbejdsprojekter spænder vidt. De fem projekter på den danske side af grænsen handler om fejltilslutninger i kloaksystemet, overløb og kommunikation, cyber security, kulstof og fosfors genanvendelse fra slam samt rensningsmetoder til mikroplast. På den tyske side handler samarbejderne om faldende grundvandsstand, kloaksystemoptimering, optimal kontrol af drænings-systemer og early warning-systemer samt database-ret analyse af pumpestationers effektivitet.

Alle innovationssamarbejderne bygger på, at der deltager partnere fra begge lande. Dermed kan der trækkes på flere erfaringer og kompetencer. Endvidere øger det sandsynligheden for, at de udviklede prototyper ikke kun ses som relevante og anvendelige i ét land, men at afsætningspotentialer øges. Et af samarbejdsprojekterne drejer sig om fejltilslutninger ved separering af spildevand. Separering er vigtig i forhold til håndtering af de stigende regnmængder. Ved at adskille overfladevand (regnvand) og spildevand mindskes presset på rensningsanlæggene, og risikoen for overløb af urensset spildevand mindskes. Indimellem sker der imidlertid fejltilslutning til rør-

Illustration: Gert Ejton

systemerne, således der ikke sker den ønskede separering. Undersøgelser peger på, at fejltilslutninger sker ved mellem 5 og 10 procent af alle ejendomme.

Forsyningselskabet BlueKolding, Syddansk Universitet og virksomhederne Wasys og Aquasense har i fællesskab udviklet to prototyper, som på forskellig vis er i stand til at detektere fejltilslutninger. Forsyningselskabet TBZ Flensburg har bidraget med sparring i forløbet og herigennem øget mulighederne for, at prototyperne kan anvendes på det tyske marked.

ET ANDET EKSEMPEL på et innovationssamarbejde med et stort potentiale er et projekt, som omhandler fjernelse af mikroplast. Aalborg Universitet, Esbjerg har i en længere årrække arbejdet med offshore-industrien og håndtering af spildevand på havet. For at kunne adskille olie og spildevand anvendes der en såkaldt cyklon, som igennem en forholdsvis enkel proces kan separere olie og vand. Cyklonen har i forskellige forsøg nu også vist, at det er muligt at adskille mikroplast fra spildevand.

Et større forsøg gennemføres p.t. med henblik på at afprøve metoden. De hidtidige erfaringer er lovende og peger i retning af, at der vil kunne udvikles en prototype med et stort potentiale i forhold til at hjælpe med at afbøde den menneskeskabte udfordring med mikroplast i havmiljøet. Med andre ord er vi godt i gang med at håndtere klimaudfordringerne, men skrappe krav og øgede investeringer i sektoren vil være nødvendige for at nå i mål.